

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เป็นวิธีวิจัยปฏิบัติการ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียน นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามวิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและผู้ให้ข้อมูล
2. ระยะเวลาการดำเนินการวิจัย
3. ขั้นตอนการวิจัย
4. วิธีสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและผู้ให้ข้อมูล

1. กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า (Research participants) มีจำนวน 14 คน ประกอบด้วย

1.1 ผู้วิจัย นางรัชณี ยมศรีเคน

1.2 ผู้ร่วมวิจัย (ครูผู้สอน ช่วงชั้นที่ 2) จำนวน 13 คน ได้แก่

1.2.1 นางโคมยง เหล่าคั่น ครูชำนาญการ

1.2.2 นางสาวน้อมนงค์ บำรุง ครูชำนาญการ

1.2.3 นางสาวสุดใจ แซ่อื้อ ครูชำนาญการ

1.2.4 นางสาวอรพิน รัตนศิลป์ ครูชำนาญการ

1.2.5 นายภพสันต์ พานชมพู่ ครูชำนาญการ

1.2.6 นายไพรัช ธีรภักศิริ ครูชำนาญการ

1.2.7 นางสาวทอง ไชยสิงห์ ครูชำนาญการ

1.2.8 นางพรทิพา หลาวทอง ครูชำนาญการ

1.2.9 นางบุญถ้อย ยมศรีเคน ครูชำนาญการ

1.2.10	นางนันทวรรณ โพธิ์ห่อ	ครูชำนาญการ
1.2.11	นางโชติกานต์ ละอองคำ	ครูชำนาญการ
1.2.12	นายสุรชัย กันทรพิทักษ์	ครูชำนาญการ
1.2.13	นายชรัณ ไชพรม	ครูชำนาญการ

1.3 กลุ่มเป้าหมาย (Target group) จำนวน 250 คน ประกอบด้วย นักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 (นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6)

2. ผู้ให้ข้อมูล (Key informants) จำนวน 20 คน ได้แก่

2.1 ครูผู้สอนประจำชั้น สอนประจำวิชา ช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 13 คน มีหน้าที่ดูแลด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งร่วมเป็นวิทยากรในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน และบูรณาการในแผนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.2 ครูพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา ตามโครงการครูพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จำนวน 2 รูป

2.3 พระธรรมวิทยากร ตามโครงการวันธรรมสวนะพบพระพบธรรม จำนวน 5 รูป

ระยะเวลาการดำเนินการวิจัย

วันที่ 1 มกราคม 2550 ถึง 31 สิงหาคม 2550

ขั้นตอนการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งระยะเวลาในการดำเนินงานเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1. ระยะที่ 1 สํารวจสภาพปัจจุบันปัญหา

1.1 วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนในภาพรวม

1.2 เป้าหมาย สํารวจสภาพปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 โดยครูประจำชั้น จำนวน 14 คน ครูพระสอนศีลธรรม และพระวิทยากร เป็นผู้ศึกษาสภาพปัญหา

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ทั้ง 6 ด้าน

1.4 ระยะเวลา 1 มกราคม 2550 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2550

1.5 วิธีดำเนินการ

1.5.1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา โดยการนิเทศการสอน และการรายงานของครูฝ่ายกิจการนักเรียน แล้วนำปัญหาเสนอต่อที่ประชุมครู เพื่อสร้างความตระหนัก

1.5.2 ศึกษาเอกสาร วรรณกรรม งานวิจัย ที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

1.5.3 สร้างเครื่องมือ โดยจัดทำแบบสอบถาม แบบประเมินค่า (Rating scale) จำนวน 50 ข้อ ที่เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพผู้เรียน คือ มีวินัยและความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความกตัญญู กตเวทิตี มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละเพื่อส่วนรวม ประหยัดรู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า ภูมิใจในความเป็นไทยเห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย เป็นแบบสำรวจ แบบ 5 ตัวเลือก ที่เป็นปัญหาของนักเรียน

1.5.4 นำแบบสอบถามที่จัดทำศึกษาความถูกต้องของเนื้อหา รูปแบบ และการใช้ภาษา กับอาจารย์ที่ปรึกษา

1.5.5 นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบพิจารณาความสอดคล้องของคำถามกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยมีผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

- 1) นายทองย้อม สาครสูงเนิน ผู้อำนวยการโรงเรียนชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านอิติคือนอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1
- 2) นายนิคม ชมภูหลง ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ หัวหน้ากลุ่มนิเทศติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1
- 3) นายบุญจันทร์ ยัพรายภูร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

1.5.6 ปรับปรุงเครื่องมือ จัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมอีกครั้ง

1.5.7 จัดประชุมคณะกรรมการเพื่อทำความเข้าใจกับเครื่องมือและการนำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ในภาพรวม

1.5.8 นำเครื่องมือที่ผ่านการชี้แจง และเสนอแนะกับผู้ร่วมวิจัย นำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย

1.5.9 นำข้อมูลปัญหาที่ได้จากการสำรวจมาจัดกระทำข้อมูลเพื่อหาค่าทางสถิติและจัดอันดับความสำคัญเพื่อนำไปสู่การวางแผนการพัฒนา และจัดกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการต่อไป

1.6 ผลลัพธ์

1.6.1 ผู้วิจัยได้รับทราบสภาพปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน เพื่อนำไปสู่การวางแผนพัฒนาต่อไป

1.6.2 ได้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

2. ระยะที่ 2 การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์

2.1 วัตถุประสงค์

2.1.1 เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียน 6 ตัวบ่งชี้

2.1.2 เพื่อศึกษาผลของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียน 6 ตัวบ่งชี้

2.2 เป้าหมาย

2.2.1 ผู้ร่วมวิจัย (ครูผู้สอนช่วงชั้นที่ 2) จำนวน 13 คน

2.2.2 นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 250 คน ในโรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย ปีการศึกษา 2550 เป็นผู้ประพฤตินเป็นคนดีตามคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ทั้ง 6 ตัวบ่งชี้ อยู่ในระดับปฏิบัติมากขึ้นไป

2.3 เครื่องมือที่ใช้

2.3.1 แบบสอบถามเพื่อประเมินพฤติกรรมของนักเรียน โดยครูผู้สอน

2.3.2 แบบสังเกตพฤติกรรม โดยครูประจำชั้น

2.3.3 แบบสัมภาษณ์นักเรียน โดยครูผู้สอน

2.4 วิธีการดำเนินการ

2.4.1 ผู้วิจัยนำเสนอปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ที่สำรวจโดยใช้แบบสำรวจพฤติกรรมนักเรียน ตามครูผู้สอน ครูพระสอนศีลธรรม และพระวิทยากร เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อที่ประชุมคณะครู

2.4.2 คณะครูร่วมกันกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนา คุณธรรม

จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยมีเป้าหมายในการพัฒนา ให้มีระดับการปฏิบัติเพิ่มขึ้น เป็น ร้อยละ 80 ทุกด้าน

2.4.3 จัดทำกลยุทธ์พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action) โดยผู้วิจัยได้นำขั้นตอนแนวคิดของเคมมิส และคณะซึ่งได้นำเอาแนวคิดของเลวิน มาประยุกต์ใช้ในการวิจัยปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผน ขั้นปฏิบัติการ ขั้นการสังเกต ขั้นการสะท้อนผล ซึ่งทำการพัฒนาแต่ละตัวชี้วัดอย่างน้อย 2 รอบ มีรายละเอียด ดังนี้

1) ขั้นวางแผน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน และปัญหา จากการสำรวจ ในระยะที่ 1 ร่วมกับกลุ่มผู้ร่วมศึกษา ประชุมปรึกษาหารือ สันทนา ระดมความคิด เพื่อกำหนดกลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาวางแผนปฏิบัติการ ดังนี้

1.1) กลยุทธ์การเข้าค่าย “เข้าค่ายพุทธบุตร” เพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามมาตรฐานการศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน ระยะเวลา ระหว่าง วันที่ 14-16 มิถุนายน 2550 มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1.1.1) ประชุมคณะกรรมการเพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน

1.1.2) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเข้าค่ายพุทธบุตร และจัดประชุมคณะกรรมการเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และปฏิทินการปฏิบัติงาน

1.1.3) ติดต่อประสานงานกับวิทยากรและสถานที่จัดกิจกรรมเข้าค่าย

1.1.4) จัดประชุมนักเรียนเพื่อรับทราบแนวทางปฏิบัติและเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการเข้าค่าย

1.1.5) นำนักเรียนเข้าค่ายตามกำหนดการและปฏิทินการปฏิบัติกิจกรรมที่กำหนด

1.1.6) ประเมินผลพฤติกรรมนักเรียนก่อนเข้ารับการเข้าค่าย และหลังเข้ารับการเข้าค่าย

1.1.7) สรุปผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

1.2) กลยุทธ์การสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ โดยใช้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นหลัก ระหว่าง วันที่ 16 พฤษภาคม 2550 ถึง 31 สิงหาคม 2550

กลยุทธ์การสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1.2.1) จัดประชุมคณะครู เพื่อรับทราบสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

1.2.2) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน เพื่อร่วมกันวางแผนกำหนดปฏิทินการดำเนินงาน โดยครูผู้ร่วมวิจัยศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดทำมาตรฐานการเรียนรู้ระดับช่วงชั้นและระดับชั้น จัดทำหน่วยการเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้

1.2.3) จัดทำแผนการเรียนรู้และเขียนแผนที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ทุกแผนการเรียนรู้

1.2.4) นำแผนการเรียนรู้ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.2.5) วัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ทุกแผนการเรียนรู้

1.3) กลยุทธ์พบพระพบธรรม

กลยุทธ์พบพระพบธรรม เป็นกลยุทธ์ที่เป็นการนำนักเรียนเข้าสู่การรับความรู้ ประสบการณ์ และฝึกปฏิบัติจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีวิธีการปฏิบัติตนที่เป็นแบบอย่างที่ดี ระยะเวลาระหว่างเช้าพระยาม มีขั้นตอน ดังนี้

1.3.1) ประชุมคณะครู เพื่อรับทราบสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

1.3.2) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน เพื่อร่วมกันวางแผน กำหนด ปฏิทินการปฏิบัติงาน

1.3.3) ครูผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ติดต่อประสานกับพระวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ

1.3.4) ประชุมร่วมระหว่างผู้วิจัยกับผู้ร่วมวิจัย และพระวิทยากร เพื่อกำหนดหลักสูตรสาระการเรียนรู้ที่จะร่วมกันดำเนินงานจัดทำปฏิทินการดำเนินงาน

1.3.5) ดำเนินการตามปฏิทินการดำเนินงาน

1.3.6) ประเมินผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์

1.3.7) สรุปผลการดำเนินงาน รายงานให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ

1.4) กลยุทธ์การส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

ในชีวิตประจำวัน คือ การจัดกิจกรรมอบรมหน้าเสาธงและกิจกรรมอบรมนักเรียนประจำสัปดาห์ ระยะเวลาระหว่าง วันที่ 16 พฤษภาคม 2550 ถึง 31 สิงหาคม 2550

กลยุทธ์การส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในชีวิตประจำวัน โดยใช้กิจกรรม 2 กิจกรรม คือ จัดกิจกรรมอบรมหน้าเสาธงและกิจกรรมอบรมนักเรียนประจำวันสุดสัปดาห์ มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1.4.1) ประชุมคณะกรรมการผู้ร่วมวิจัย และนักเรียน เพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

1.4.2) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน และจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน เพื่อกำหนดเป้าหมายการดำเนินกิจกรรม และจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน

1.4.3) ครูผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยปฏิบัติงานตามปฏิทินการปฏิบัติงาน ทั้ง 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมอบรมนักเรียนหน้าเสาธง จัดทำทุกวัน กิจกรรมอบรมนักเรียนประจำวันสุดสัปดาห์ จัดทำสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

1.4.4) ครูผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ร่วมดำเนินการวัดและประเมินผล การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาว่าดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

1.4.5) สรุปและรายงานผลการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

2) ขั้นตอนการปฏิบัติ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย จัดกิจกรรมกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรม เก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและหรือผู้ให้ข้อมูล ตามแผนที่กำหนดกลยุทธ์ไว้ ดังนี้

2.1) กลยุทธ์การเข้าค่าย “เข้าค่ายพุทธบุตร” ปฏิบัติตามแผนที่กำหนด โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนา คุณธรรมจริยธรรม นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 250 คน ระยะเวลา ระหว่าง วันที่ 14-16 มิถุนายน 2550 ณ ค่ายปฏิบัติธรรมวัดป่าวังเลิง อำเภอกันทรวิชัย การเข้าค่าย “ค่ายปฏิบัติธรรม” นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ระยะเวลา ระหว่างวันที่ 29 – 30 กรกฎาคม 2550 ณ วัดป่าศรีรัตนารามวิทยา อำเภอกันทรวิชัย

2.2) กลยุทธ์การสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามแผนที่กำหนด โดยมีเป้าหมาย ให้ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยทำการสอนคุณธรรมจริยธรรมในด้านต่างๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ โดยใช้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นหลัก ระหว่าง วันที่ 11 มิถุนายน 2550 ถึง 22 สิงหาคม 2550 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แผนการสอน และบันทึกผลหลังสอน

2.3) กลยุทธ์พบพระพบธรรม ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยดำเนินการตามแผนที่กำหนด โดยมีเป้าหมายนำนักเรียนเข้าสู่การรับความรู้ ประสบการณ์ และฝึกปฏิบัติจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีวิธีการปฏิบัติคนที่เป็นแบบอย่างที่ดี จากพระสงฆ์ ที่วัดในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียน คือ วัดป่าศรัทธาธรรมวิทยา วัดสุวรรณवास และวัดพุทธไสยาสน์ ระยะเวลาระหว่างเข้าพรรษาวันที่ 1 มิถุนายน 2550 ถึง 31 สิงหาคม 2550 ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตพฤติกรรม และการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย

2.4) กลยุทธ์การส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในชีวิตประจำวัน โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนทุกคน ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทุกวัน และวันสุดท้าย ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ดำเนินการตามแผนที่กำหนด คือ การจัดกิจกรรม อบรมหน้าเสาธงและกิจกรรมอบรมนักเรียนประจำสัปดาห์ ระยะเวลาระหว่าง วันที่ 1 มิถุนายน 2550 ถึง 31 สิงหาคม 2550 โดยใช้เครื่องมือแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม และสัมภาษณ์ นักเรียน

3) การสังเกต ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา ดังนี้

3.1) รวบรวมข้อมูลจากการบันทึกการสังเกต การสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ในการเข้าค่ายพุทธบุตร

3.2) กิจกรรมการอบรมหน้าเสาธง ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสังเกตพฤติกรรมกลุ่มเป้าหมาย จดบันทึก ใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบสอบถาม และแบบประเมินหลังกิจกรรมทุกวัน

3.3) กิจกรรมการฝึกอบรมนักเรียนวันสุดท้าย ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสังเกตพฤติกรรมกลุ่มเป้าหมาย จดบันทึก

3.4) กิจกรรมการสอดแทรกในการสอนรายวิชาต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ สังเกตพฤติกรรม และ สอบถามกลุ่มเป้าหมาย

4) การสะท้อนผล ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย รวบรวมข้อมูลจากการสังเกต ทั้งขณะปฏิบัติ และภายหลังการปฏิบัติตามแผน มาร่วมกันวิเคราะห์ ประชุม ปรึกษาหารือ วิทยากรผู้ร่วมกันตามกรอบการศึกษา และสรุปรายงานผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย จำนวน 250 คน ว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์และ เป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ หากยังไม่บรรลุผลก็ดำเนินการในรอบที่ 2 โดยเริ่มจาก ชั้นวางแผน (P) ชั้นปฏิบัติ (A) ชั้นสังเกต (O) และชั้นสะท้อนผล (R) ตามลำดับ

สรุปและรายงานผลการดำเนินงานการพัฒนา

2.4.4 ประเมินพฤติกรรมนักเรียนเปรียบเทียบ ระหว่างผลการสำรวจพฤติกรรม ในระยะที่ 1 ก่อนการพัฒนา และระยะที่ 2 หลังการพัฒนา ทั้ง 2 วงรอบ ว่านักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในที่ที่ดีขึ้นมากน้อยเพียงใด

2.5 ผลลัพธ์

นักเรียนได้รับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ทั้ง 6 ด้าน เป็นที่น่าพอใจ

สรุปขั้นตอนการวิจัย มี 2 ระยะ

ระยะที่ 1 ขึ้นสำรวจข้อมูลสภาพปัจจุบันปัญหา ด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนดังนี้

1.1 ศึกษาสภาพปัญหาของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1 ช่วงชั้นที่ 2 ในภาพรวมของโรงเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 447 คน

1.2 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยศึกษาเอกสาร วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

1.3 สร้างเครื่องมือ จัดทำแบบสอบถามแบบประเมินค่า จำนวน 50 ข้อ ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียน

1.4 นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และหาค่าความเชื่อมั่น แล้วเสนอกรรมการที่ปรึกษาเพื่อแก้ไขปรับปรุง

1.5 ประชุมคณะครูเพื่อทำความเข้าใจกับเครื่องมือ และการนำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

1.6 นำเครื่องมือเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย

ระยะที่ 2 พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

2.1 นำเสนอข้อมูลปัญหาจากการสำรวจ ระยะที่ 1 ต่อที่ประชุมคณะครู

2.2 ร่วมกันกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของปัญหา

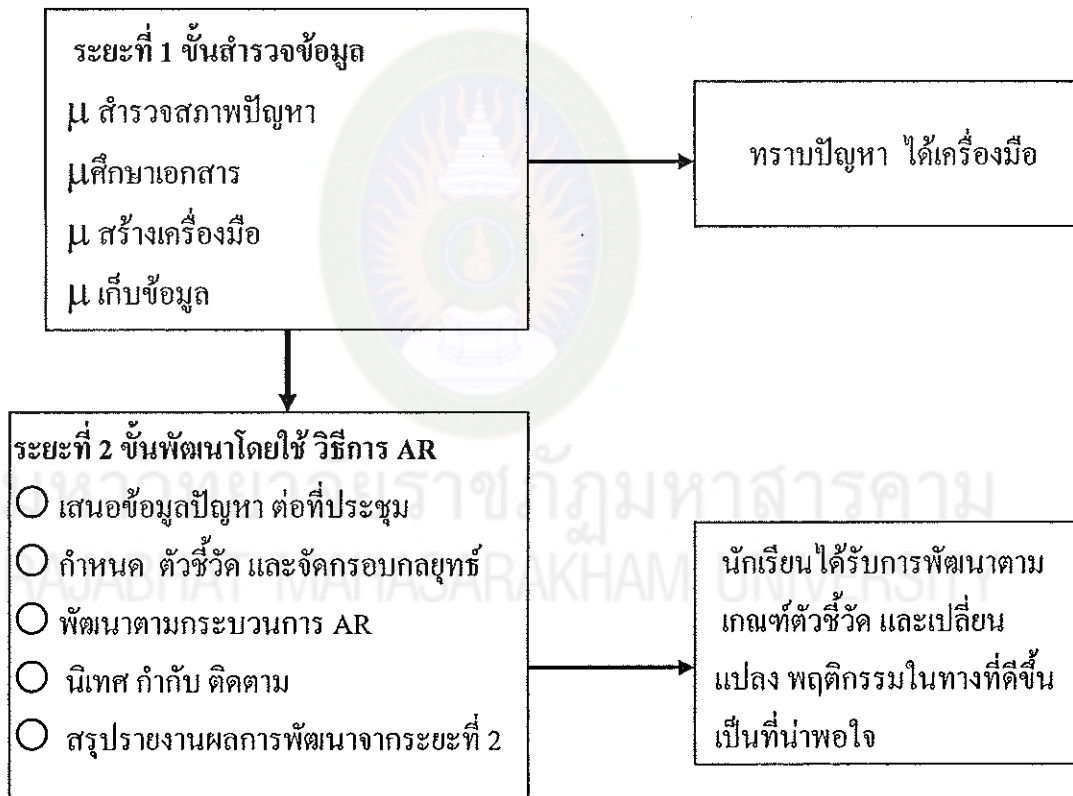
2.3 กำหนดกลยุทธ์ จุดพัฒนา ตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

2.4 พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ตามกรอบกลยุทธ์ที่กำหนด

2.5 จัดทำแผนนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

2.6 สรุปรายงานผล

สรุปขั้นตอนการวิจัย การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

แผนภูมิที่ 4 สรุปขั้นตอนการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือในการวิจัย 3 ชนิด ได้แก่
 - 1.1 แบบสอบถาม
 - 1.2 แบบสัมภาษณ์
 - 1.3 แบบสังเกต
2. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย นำเสนอ ดังนี้
 - 2.1 แบบสอบถามประเมินพฤติกรรมนักเรียน เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า แบบ 5-ตัวเลือก เพื่อสำรวจ สอบถามเกี่ยวกับผลการพัฒนาความมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย ตามความคิดเห็นของครูประจำชั้น/ครูผู้สอน ซึ่งเลือกตอบอย่างเสรีตามโครงสร้างเนื้อหาการประเมิน ทั้ง 6 ด้าน คือ
 - 2.1.1 มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ
 - 2.1.2 มีความซื่อสัตย์สุจริต
 - 2.1.3 มีความกตัญญูกตเวที
 - 2.1.4 มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม
 - 2.1.5 ประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินสิ่งของของตนเองและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า
 - 2.1.6 ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย
 - 2.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบมีโครงสร้างใช้สอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 มีส่วนประกอบ 2 ส่วน
 - 2.2.1 ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์
 - 2.2.2 ส่วนที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์สภาพจริงของนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมในชีวิตประจำวัน ตามกรอบที่วิจัย
 - 2.3 แบบสังเกต เป็นแบบบันทึกข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมการดำเนินงานพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ทั้ง 6 ด้าน ใช้บันทึกสิ่งพบเห็นขณะที่สังเกต นำเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไข

วิธีสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยใช้ในการประเมินนักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. แบบสอบถาม ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจัดสร้างขึ้นเพื่อเป็นแบบสำรวจประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในภาพรวมของโรงเรียน โดยครูประจำชั้น ในระยะที่ 1 และสำรวจประเมินพฤติกรรมของ นักเรียนกลุ่มเป้าหมายโดยครูผู้สอนในระยะที่ 2 โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้วกำหนดโครงสร้างของแบบสำรวจ

1.2 ขอคำปรึกษาแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย เกี่ยวกับรูปแบบการสำรวจพฤติกรรมตนเอง

1.3 สร้างแบบสอบถามตามโครงสร้างเนื้อหาที่กำหนด

1.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัยตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม

1.5 เสนอแบบสำรวจต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

1.6 ปรับปรุงแก้ไขแบบสำรวจตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบมีโครงสร้างใช้สอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 มีขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้วกำหนดโครงสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2 ขอคำปรึกษาแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เกี่ยวกับรูปแบบการสัมภาษณ์

2.3 สร้างแบบสัมภาษณ์ตามโครงสร้างที่กำหนด

2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัยตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา รูปแบบและการใช้ภาษา จากนั้นจึงเสนอแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณา

ความสอดคล้องของคำถามกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยผู้เชี่ยวชาญ

2.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3. แบบสังเกต ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย เป็นผู้สังเกตและเป็นผู้รวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3.1 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง กำหนดประเด็นของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ที่จำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกต

3.2 นำประเด็นที่จะสังเกตเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย เพื่อเสนอและสร้างแบบสังเกตตามประเด็นของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามวิธีการและขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชุมคณะครู ชี้แจงเหตุผลและความจำเป็นในการดำเนินงาน
2. ส่งแบบสอบถามให้ครูประจำชั้น เพื่อสำรวจข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหา ด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1-2 ในโรงเรียน ก่อนดำเนินงาน
3. ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยสังเกตพฤติกรรมนักเรียนบันทึกผลการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนกลุ่มเป้าหมายตามแบบสำรวจที่จัดทำ
4. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสำรวจในระยะที่ 1 มาวิเคราะห์ เพื่อหาค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 เพื่อวางแผนการพัฒนา

นำข้อมูลจากการสำรวจจากระยะที่ 1 มาวิเคราะห์เปรียบเทียบการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม กับผลการพัฒนาใน ระยะที่ 2 ว่านักเรียนมีการพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ และบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพียงใด

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

1. การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต การบันทึก และการสำรวจ จากกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล นำมาจัดแยกเป็นพฤติกรรมที่ต้องการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ 6 ด้าน คือ ด้านความมีวินัยและรับผิดชอบด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความเมตตากรุณา ด้านความกตัญญูกตเวที ด้านความประหยัดและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ เชื่อมโยงได้ ให้คะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ โดยนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์วิจารณ์เนื้อหาว่า นักเรียนโรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย มีปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมในระดับช่วงชั้นใดมากที่สุด ไหมมาก แล้วหาทางแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาให้ดีขึ้น

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

2.1 ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์ และสำรวจพฤติกรรมนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 โดยสรุปประจำชั้น ว่านักเรียนมีสภาพปัญหาอย่างน้อยเพียงใด

2.2 ระยะที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ตามขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต การบันทึก และการสำรวจเพื่อประเมินพฤติกรรมเปรียบเทียบกับระยะที่ 1

2.2.2 จำแนกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต การบันทึก และแบบสำรวจเป็นหมวดหมู่หรือเป็นกลุ่ม เพื่อง่ายต่อการวิเคราะห์

2.2.3 นำเสนอผลการวิจัย โดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis) โดยแสดงผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ จากกลยุทธ์ที่กำหนด คือ การเข้าค่ายพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม การสอนสอดแทรกในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การพบพระพบธรรมในวันธรรมสวนะระหว่างเข้าพรรษา และการส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามกิจกรรมหน้าเสาธง และกิจกรรมวันศุกร์สัปดาห์ ส่วนของข้อมูลจากแบบสอบถามทำการตรวจสอบให้คะแนน โดยใช้เกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

ระดับการปฏิบัติ	คะแนน
ปฏิบัติทุกครั้ง	ได้ค่าน้ำหนักหรือคะแนนเป็น 5
ปฏิบัติเกือบทุกครั้ง	ได้ค่าน้ำหนักหรือคะแนนเป็น 4
ปฏิบัติบางครั้ง	ได้ค่าน้ำหนักหรือคะแนนเป็น 3
ปฏิบัตินานๆครั้ง	ได้ค่าน้ำหนักหรือคะแนนเป็น 2
ไม่เคยปฏิบัติเลย	ได้ค่าน้ำหนักหรือคะแนนเป็น 1

2.2.4 นำคะแนนที่ได้ไปดำเนินการวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อหาค่าเฉลี่ย \bar{X} และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 : 99-100)

ค่าเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติ
4.51-5.00	มากที่สุด
3.51-4.50	มาก
2.51-3.50	ปานกลาง
1.51-2.50	น้อย
1.00-1.50	น้อยมาก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐานที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

1. ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 : 102)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนน
N	แทน	จำนวนคะแนนในกลุ่ม

2. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 103) ได้จากสูตร

$$\text{S.D.} = \frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ S.D	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
x	แทน	คะแนนแต่ละตัว
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
N	แทน	จำนวนคะแนนในกลุ่ม
Σ	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY